

Nowy Rok Jubileuszowy

Sylvia Wośko-Cebula

Zwiedzając rzymską bazylikę św. Jana na Lateranie łatwo przeoczyć schowany za filarem w nawie bocznej fragment fresku. Na nieco już wyblakłym zielonym tle artysta przedstawił trzy postacie. Stojący w środku mężczyzna wyróżnia się bogato dekorowaną szatą. Jego prawa lekko uniesiona dłoń odziana jest w rękawiczkę, a głowę zdobi charakterystyczna papieska tiara. Znacznie skromniej prezentuje się postać po prawej stronie. Prosta biała tunika, na głowie tonsura świadcząca o przynależności do stanu duchownego, a w dłoniach zwój. Jeśli mocno wyteżymy wzrok, będziemy mogli odczytać część napisu. Litery układają się w wyraz „Bonifacius”.

Znawcy historii wiedzą, że to niepozorne malowidło jest świadectwem jednego z najciekawszych wydarzeń w dziejach Kościoła katolickiego. I to jest nie byle jakim świadectwem, bo pochodzącym od naocznego świadka. Oto wybitny włoski malarz (który poprzez wprowadzenie perspektywy zrewolucjonizował malarstwo nowożytne), „boski” Giotto (Ambrogio di Bondone) uwiecznił moment ogłoszenia pierwszego Roku Jubileuszowego w roku 1300.

Inicjatorem tego wydarzenia był nikt inny jak sam ojciec święty Bonifacy VIII, wywodzący się z potężnego rodu rzymskich patrycjuszów – Caetanich. To on na fresku unosi prawicę w geście błogosławieństwa. Stojący obok diakon z pokornie pochyloną głową trzyma papieską bullę *Antiquorum habet*. Wydarzenia te mają miejsce 22 lutego 1300 r. w murach najważniejszej bazyliki, katedry biskupa Rzymu, „matki i głowy wszystkich kościołów miasta

i świata” – bazyliki św. Jana na Lateranie. Jak przekazują historycy, następca św. Piotra zwrócił się do ludu rzymskiego ze specjalnego balkonu, tzw. łoży błogosławieństw. Papież podkreślił, że Rzymianie, którzy trzydzieści razy w ciągu roku odwiedzają bazylikę św. Piotra i św. Pawła, otrzymają odpust zupełny. Dodał, że pielgrzymom przybywającym spoza Wiecznego Miasta wystarczy piętnaście takich wizyt. Była to decyzja rewolucyjna na owe czasy. Do tej pory odpusty zupełne uzyskiwano tylko za udział w wyprawach krzyżowych. Tego roku do miasta przybyło niemal dwa miliony pątników.

Początkowo planowano obchodzić lata jubileuszowe raz na 100 lat. Burzliwa historia papieżstwa szybko zweryfikowała to postanowienie. W 1309 r. nastąpił okres tzw. niewoli awiniońskiej. Siedziba papieża została przeniesiona do Francji, a Rzym stał się miastem upadku. Imponujące dotychczas budowle popadały w ruinę, wśród ludności szerzył się grzech i występki. Zrozpaczeni mieszkańcy zwrócili się do rezydującego w Awinionie papieża Klemensa V z prośbą o ogłoszenie Jubileuszu wcześniej. I tak bullą *Unigenitus Dei Filius* wyznaczono go na rok 1350. Ulice i kościoły Rzymu znów zapełniły się pielgrzymami.

Po 1450 r. i bulli papieża Mikołaja V (*Immensa et innumerabilia*)

■ Giotto, Bonifacy VIII ogłasza jubileusz roku 1300, fragment fresku

■ Święte Drzwi (łac. *Porta Santa*) w Bazylice św. Piotra w Rzymie

oficjalnie ustanowiono obchody co 50 lat. Już 20 lat później decyzja ta została zmieniona przez papieża Pawła II, który widział konieczność umożliwienia każdemu pokoleniu doświadczenia „własnego” roku jubileuszowego. Ostatecznie od 1475 roku Jubileusz obchodzone są co 25 lat.

1500 rok przyniósł nowe tradycje. Za sprawą papieża Aleksandra VI definitywnie ustalono ceremonialną rozpoczęcia i zakończenia lat świętych. Papież pragnął, aby początek był naznaczony ważnym symbolicznym wydarzeniem. Za taki gest uznał otwarcie Drzwi

Świętych w myśl ewangelicznych słów: „Jeśli ktoś wejdzie przeze Mnie, będzie zbawiony” (Jan 10,9). Bramy Święte u św. Piotra otwierał osobiście papież, w pozostałych bazylikach większych (św. Jana na Lateranie, Matki Bożej Większej na Eskwilinie i św. Pawła za Murami) zaszczyt ten przypadał legatom papieskim. Drzwi otwarte w dzień i w nocy przez wszystkie dni jubileuszu były pilnie strzeżone przez czterech duchownych. Przechodzący przez nie z modlitwą pielgrzymi mogli otrzymywać odpusty.

Kiedy rok jubileuszowy dobiegał końca, drzwi zamurowywano na ćwierć wieku. Zgodnie ze zwyczajem przy każdym wrotach zamurowywano również metalowe skrzynki zawierające m.in. klucze, akt zamknięcia oraz pamiątkowe medale z wizerunkiem panującego papieża. W przepastnych magazynach Muzeów Watykańskich pieczołowicie gromadzone „skarby” metalowych skrzynek są dzisiaj wspaniałym świadectwem minionych epok. W muzealnych gablotach podziwiać można również bulle papieskie oraz ozdobne narzędzia murarskie wykorzystywane przy rozkuwaniu Drzwi Świętych.

Papieże co jakiś czas ogłaszają również Jubileusze Nadzwyczajne, gdy uznają, że istnieją ku temu jakies wyjątkowe okazje. Ostatnie nadzwyczajne lata święte to rok 1983-84 (św. Jan Paweł II) z okazji 1950 lat od odkupienia oraz rok 2015 – Rok Miłosierdzia (papież Franciszek).

Na przestrzeni siedmiu wieków (od 1300 do 2000 roku) w Kościele ogłoszono 26 lat jubileuszowych. Ostatnim był Wielki Jubileusz Roku 2000. Świat wkraczał w drugie tysiąclecie, a katolicy świętowali 2000 lat od narodzin Zbawiciela. Na czele wiernych stał wybitny człowiek – św. Jan Paweł II. W liście apostolskim *Tertio Millennio Adveniente* wydanym w związku z przygotowaniami do

Jubileuszu Ojciec Święty podkreślił ogromną rolę Roku Jubileuszowego. Papież pisał: „Jubileusz jest dla Kościoła takim właśnie rokiem łaski, rokiem odpuszczenia grzechów, a także kar za grzechy, rokiem pojednania pomiędzy zwaśnionymi, rokiem wielorakich nawróceń, rokiem pokuty sakramentalnej i pozasakramentalnej”. Św. Jan Paweł II nawiązał również do pochodzenia zwyczaju lat jubileuszowych, który wywodzi się z hebrajskiej tradycji opisanej w Księdze Kapłańskiej.

Ogłoszony bullą *Incarnationis Mysterium* rok 2000 naznaczony był licznymi pielgrzymkami Ojca Świętego m.in. do Ziemi Świętej. Jednym z głównych wydarzeń obchodów były także Światowe Dni Młodzieży, które zgromadziły w Rzymie ponad dwa miliony osób.

Stoimy u progu kolejnego Roku Jubileuszowego. 24 grudnia 2024 r. papież Franciszek uroczystie otworzy Drzwi Święte w bazylice watykańskiej, przez które przejdą z modlitwą rzesze pielgrzymów. Hasłem roku 2025 są słowa „Pielgrzymi nadziei”. Logo jubileuszu przedstawia cztery postacie symbolizujące ludzkość pochodzącą z czterech różnych zakątków ziemi. Obejmują się wzajemnie, aby ukazać solidarność i braterstwo. Postać stojąca na samym przodzie przylega do krzyża. Wizerunek ten ma szczególną wymowę w dzisiejszych, naznaczonych wojną, niespokojnych czasach.

W przyszłym roku księża marianie wraz z biurem Marianum Travel zaproszą pielgrzymów do wspólnego pielgrzymowania do Wiecznego Miasta. Będziemy przechodzić przez Bramy Święte we wszystkich czterech bazylikach większych. Kiedy przekroczymy progi bazyliki św. Jana na Lateranie, skierujmy swoje kroki do prawej nawy. Tam za filarem ukryty jest niepozorny fresk. Tam wszystko się zaczęło. ■